Nr 6.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo, m. m.; given Stockhkolms slott den 4 december 1936.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo;

2) lag angående ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte; samt

3) lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Förslag
till
Lag
om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.

Härigenom förordnas som följer:

1 KAP.

Om arv och testamente.

1 §.

Rätt till arv efter svensk medborgare varde, ändå att han ej hade hemvist i riket, bedömd enligt svensk lag. I avseende å arv efter medborgare i annat land gälle lagen i det landet.

Vad nu är sagt om rätt till arv skall äga tillämpning jämväl i fråga om arvinges rätt att utöver sin arvslott njuta underhåll ur kvarlåtenskapen.

2 §.

Där i fråga om arvsrätt till visst slag av fast egendom med tillbehör särskilda regler gälla enligt lagen å den ort där egendomen är belägen, lände den lagen till efterrättelse.

3 §.

Fråga om behörighet att upprätta eller återkalla testamente varde bedömd enligt lagen i det land i vilket testator var medborgare, då rättshandlingen företogs. Hade testator efter testamentets upprättande blivit medborgare i annat land, enligt vars lag behörighet att återkalla testamente ej tillkom honom, vare återkallelse som därefter skett ändock här i riket gällande, där han enligt lagen i sitt förra hemland fortfarande varit behörig att återkalla testamentet.

4 §.

Testamente skall anses vara i laga form upprättat eller återkallat, om därvid förfarits enligt lagen å den ort där rättshandlingen företogs eller i det land i vilket testator då var medborgare.

5 §.

Huruvida förordnande i testamente är på grund av sitt innehåll ogiltigt varde prövat enligt lagen i det land i vilket testator vid dödsfallet var medborgare; dock må i fråga om fast egendom med tillbehör förordnande till förmån för ofödda ej hållas för gillt, såvitt det strider mot lagen å den ort där egendomen är belägen.

6 §.

Enligt lagen i det land i vilket testator var medborgare vid tiden för testamentets upprättande eller återkallande skall bedömas, huruvida rättshandlingen är ogiltig på grund av testators sinnestillstånd eller på grund av svek, villfarelse, tvång eller annan otillbörlig påverkan.

7 §.

Fråga om bindande verkan av arvsavtal med arvlåtaren eller av gåva för dödsfalls skull varde prövad enligt lagen i det land i vilket arvlåtaren var medborgare då rättshandlingen företogs.

Har någon i fråga om rätt på grund av arv eller testamente efter den som ännu lever träffat avtal med annan än denne, vare det ej i något fall här i riket gällande.

8 §.

Har arvinge erhållit egendom av arvlåtaren under dennes livstid, varde frågan huruvida egendomen skall anses såsom förskott å arv bedömd enligt lagen i det land i vilket arvlåtaren var medborgare vid tiden för gåvan.

9 §.

Huruvida någon överhuvud äger behörighet att taga arv eller testamente varde prövat enligt lagen i det land i vilket han är medborgare.

10 §.

Fråga om förverkande av rätt att taga testamente varde bedömd enligt lagen i det land i vilket testator vid dödsfallet var medborgare.

11 §.

Efterlämnar utlänning här i riket egendom som enligt lagen i det land i vilket han var medborgare skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän fond eller inrättning, tillfalle egendomen allmänna arvsfonden.

12 §.

Bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket må ej här vinna tillämpning.

2 KAP.

Om boutredning och arvskifte.

1 §.

Boutredning, bodelning och arvskifte efter den som vid sin död hade hemvist här i riket skola här förrättas såsom i lagen om boutredning och arvskifte sägs samt omfatta jämväl boets egendom i utlandet.

Sedan boutredning efter utländsk medborgare avslutats, må dock, där delägarna äro därom ense, bodelning och arvskifte ske enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare och egendomen för sådant ändamål omhändertagas av den som enligt nämnda lag är därtill behörig.

2 §.

Ändå att den avlidne ej hade hemvist här i riket, skall, där han var svensk medborgare eller här finnes egendom efter honom, vad i svensk lag är stadgat om egendoms avträdande till förvaltning av boutredningsman äga tillämpning och skall, där egendomen blivit sålunda avträdd, boutredning, bodelning och arvskifte, med iakttagande av vad nedan sägs, här äga rum enligt svensk lag.

3 §.

Finnes här i riket efter någon som vid sin död ej här hade hemvist egendom som ej är jämlikt 2 § avträdd till förvaltning av boutredningsman, skall anmälan härom utan dröjsmål göras hos polismyndigheten av den som om egendomen har vård eller eljest av anhörig, husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast. Då anmälan sker eller förhållandet eljest varder kunnigt, åligge det polismyndigheten att, där det tarvas, taga vård om egendomen.

Är egendomen av ringa värde och består den huvudsakligen av reda penningar, kläder och andra lösören för personligt bruk, må, sedan kostnaden här i riket för den avlidnes uppehälle, vård och begravning guldits, polismyndigheten, där det finnes kunna ske utan förfång för rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist, överlämna egendomen till anhörig till den avlidne eller, om denne var utländsk medborgare, till konsul för det land han tillhörde.

Är ej sådant fall för handen som i andra stycket sägs, göre polismyndigheten anmälan till rätten; och förordne rätten, att egendomen skall avträdas till förvaltning av boutredningsman, och gälle därefter vad i 2 § sägs.

4 §.

Där egendom efter någon som vid sin död ej hade hemvist i riket avträdes till förvaltning av boutredningsman, må till boutredningsman ej utses dödsbodelägare eller annan vars rätt är av utredningen beroende och förvalt-

ningen ej övertagas av delägare; och skall tiden för bouppteckningens förrättande räknas från det egendomsavträde skedde.

5 §.

Då boutredning, bodelning och arvskifte efter svensk medborgare som ej hade hemvist här i riket förrättas enligt svensk lag, skall förrättningen omfatta jämväl boets egendom i utlandet.

På ansökan av boutredningsmannen eller efter hans hörande äge rätten, där den finner det kunna ske utan skada för rättsägare, förordna, att egendomen eller viss del därav må för boutredning, bodelning och arvskifte omhändertagas av den som är därtill behörig enligt lagen i det land där den avlidne hade hemvist. Innan sådant beslut meddelas, skola härvarande kända rättsägare erhålla tillfälle att yttra sig, såvitt det utan märklig tidsutdräkt kan ske. Vid beslutet må fästas det villkor att utredningskostnaderna gäldas och säkerhet ställes för att rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist komma i åtnjutande av sin rätt i dödsboet. Upphör efter vad nu är sagt boutredningsmannens befattning med boet eller finner rätten, efter anmälan av boutredningsmannen eller dödsbodelägare, hinder möta mot förrättningen, varde boutredningsmannen entledigad.

6 §.

Vid boutredning, bodelning och arvskifte efter utländsk medborgare som ej hade hemvist i riket skall förrättningen omfatta allenast den här befintliga egendomen samt, förutom gäld varför den döde häftade till dem som äro svenska medborgare eller hava hemvist här i riket, allenast gäld som blivit hos boutredningsmannen av borgenären särskilt angiven.

Vad i 5 § andra stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning; dock att dödsboförvaltning som är anordnad i den avlidnes hemland skall framför dödsboförvaltning i det land där han hade hemvist äga omhändertaga egendomen. Har boutredningen slutförts här i riket, skall, där ej hinder möter mot bodelning och arvskifte i utlandet eller dödsbodelägare som är svensk medborgare eller här har hemvist yrkat, att bodelning och arvsskifte här förrättas, befintligt överskott städse tillhandahållas dödsboförvaltning som nyss sagts. Handling som här upprättats över boutredning, bodelning och arvskifte skall i avskrift tillställas nämnda dödsboförvaltning.

7 §.

Då boutredning, bodelning eller arvskifte sker här i riket, gälle om bodelägares ansvarighet för gäld vad i svensk lag är stadgat. I fall som i 6 § sägs må dock gäld för vilken den döde häftade till annan än den som är svensk medborgare eller här har hemvist icke i något fall såsom veterlig anses, med mindre den blivit hos boutredningsmannen av borgenären särskilt angiven.

Har någon njutit lott i dödsbo vid bodelning eller arvskifte som utom riket företagits i den ordning främmande lag stadgar, vare han ej enligt svensk

lag på den grund ansvarig för boets gäld annat än med den mottagna egendomen eller dess värde.

8 §.

I avseende å rätt att vid boutredning och arvskifte här i riket tillgodonjuta testamente gälle vad i svensk lag är stadgat om bevakning, delgivning och klander, dock att, där den avlidne vid sin död ej här hade hemvist, tid för bevakning ej skall börja löpa, innan den dödes egendom blivit avträdd till förvaltning av boutredningsman.

Beträffande preskription av rätt att här i riket taga arv eller testamente skall svensk lag äga tillämpning.

9 §.

Vid boutredning, bodelning eller arvskifte här i riket skall tagas i beräkning vad vid motsvarande förrättning efter den döde i annat land tillagts borgenär, efterlevande make, arvinge eller testamentstagare; och åligge det förty boutredningsmannen att söka anskaffa avskrift av bouppteckningens-, bodelnings-, arvskiftes- eller annan liknande handling som vid sådan förrättning där upprättats. I avvaktan på förrättning som nu sagts må med motsvarande åtgärd här i riket anstå, såvitt det ej länder rättsägare till märklig skada.

10 §.

Tvist om arv eller testamente eller om efterlevande makes rätt i dödsbo skall upptagas av svensk domstol, såframt den avlidne var svensk medborgare eller hade hemvist här i riket, så ock eljest där tvisten rör egendom som här i riket finnes.

Vad nu sagts gälle dock ej, såvitt tvisten rör egendom som enligt vad i denna lag stadgas utlämnats till utländsk dödsboförvaltning och genom dess försorg är föremål för utredning, bodelning eller arvskifte.

11 §.

Bodelning i anledning av makes död eller arvskifte som ej, enligt vad förut i detta kapitel stadgas, skolat förrättas enligt svensk lag, skall äga giltighet i avseende å formen, om vid förrättningen förfarits enligt lagen å den ort där den ägt rum eller enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare.

12 §.

Har å utländsk ort bodelning i anledning av makes död eller arvskifte förrättats av myndighet eller av särskilt förordnad skiftesman eller tvist om sådan bodelning eller om arv eller testamente blivit av utländsk domstol avgjord, vare bodelningen, skiftet eller domen här i riket gällande under villkor att

den avlidne vid sin död var medborgare i det land där bodelningen eller skiftet förrättades eller domen meddelades eller ock där hade hemvist;

bodelningen, skiftet eller domen ej avser egendom som här i riket var föremål för dödsbobehandling eller här skolat undergå bodelning eller skifte;

bodelningen, skiftet eller domen vunnit laga kraft;

det genom bodelningen, skiftet eller domen träffade avgörandet, såvitt fråga är om egendom som vid dödsfallet fanns här i riket, ej grundats på lag vars bestämmelser i ämnet äro stridande mot den lag som skolat vinna tillämpning enligt vad i 1 kap. stadgas;

avgörandet icke är uppenbart oförenligt med grunderna för rättsordningen här i riket; samt,

då fråga är om tredskodom, part som uteblivit antingen personligen eller genom befullmäktigat ombud i tid fått del av stämningen i målet.

13 §.

Vill någon här i riket erhålla verkställighet å dom som i 12 § sägs, göre därom ansökan hos Svea hovrätt.

Sådan ansökan må ej bifallas utan att motparten haft tillfälle att däröver yttra sig. Finner hovrätten, att domen uppfyller de i 12 § för erkännande stadgade villkoren, förordne hovrätten om verkställighet; och gånge därefter domen i verket likasom domstols laga kraft ägande dom, med mindre Konungen, efter klagan över hovrättens beslut, annorledes förordnar.

14 §.

Har genom utrikesdepartementets försorg till riket överförts egendom som vid bodelning eller arvskifte utom riket tillagts någon som här vistas, må egendomen ej tagas i mät eller därå läggas kvarstad eller skingringsförbud, medan den finnes i förvar hos departementet eller myndighet genom vars försorg den skall tillställas den enligt bodelningen eller skiftet berättigade.

15 §.

Boutredningsman må för utlämnande av egendom till utländsk dödsboförvaltning, för införskaffande av utredning som i 9 § sägs och för annat liknande ändamål anlita utrikesdepartementets förmedling. Där det av departementet äskas, vare han pliktig att nedsätta det belopp vartill kostnaden för åtgärden skäligen kan beräknas uppgå eller att för kostnaden ställa säkerhet som av departementet godkännes.

16 §.

Vad i detta kapitel sägs om svensk medborgare såsom dödsbodelägare, borgenär eller eljest rättsägare i dödsbo skall även gälla staten samt kommun, bolag, förening, annan samfällighet eller stiftelse här i riket.

17 §.

Om konsuls befattning med egendom som svensk medborgare efterlämnat utrikes förordnar Konungen.

3 KAP.

Särskilda bestämmelser.

1 §.

Skall, enligt vad i denna lag sägs, lagen i utländsk medborgares hemland äga tillämpning, och äro för olika områden av det främmande landet särskilda lagar gällande, varde frågan vilken av de särskilda lagarna skall tillämpas bedömd efter de regler som härutinnan gälla i det landet. Saknas sådana regler, gälle lagen å hans hemort eller, om han ej har eller vid sin död hade hemvist i det främmande landet, lagen å den ort där han sist inom landet haft hemvist eller, om han ej där haft hemvist, lagen i rikshuvudstaden.

2 §.

Skall enligt vad i denna lag sägs utländsk lag lända till efterrättelse och är ej innehållet av den utländska lagen för rätten känt, äge rätten förelägga part att i sådant hänseende förebringa utredning.

Har Konungen förordnat huru underrättelse om innehållet av utländsk lag må av rätten sökas, vare rätten, då ej lagens innehåll förut är för rätten känt, pliktig att i sådan ordning därom söka underrättelse.

3 §.

Vid tillämpning av denna lag skall fordran å penningar som äro insatta i svensk bank så ock fordran hos försäkringsanstalt på grund av försäkringsavtal som tillhör anstaltens rörelse här i riket anses såsom här befintlig egendom. Lag samma vare om annan fordran hos gäldenär här i riket, där ej fordringen grundas å handling vars företeende utgör villkor för dess utkrävande och handlingen finnes utom riket.

4 §.

Om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare som hade hemvist här i riket, om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge samt om tillsyn i vissa fall å oskiftat dödsbo efter medborgare i Danmark, Finland, Island eller Norge gäller vad särskilt är stadgat.

Efter avtal med annan stat än nu är sagt äger Konungen i avseende å dödsbo efter den som var medborgare i fördragsslutande stat eller där hade hemvist stadga avvikelser från de i 2 kap. meddelade bestämmelserna.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937. Bestämmelserna i 2 kap. skola ej äga tillämpning i fråga om dödsbo efter den som avlidit före nämnda dag.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte skall i nedan angivna del hava följande ändrade lydelse:

2 §.

Till dess — — — i boet.

Är ej någon, som sålunda tager vård om den dödes egendom, skall husfolk, husvärd eller annan, som är därtill närmast, omhändertaga egendomen samt tillkalla delägare eller hos rätten göra anmälan om dödsfallet. Polismyndigheten vare ock pliktig att utföra vad nu sagts, där dess biträde äskas eller eljest finnes erforderligt. Då anmälan skett, förordne rätten, där det tarvas, god man att fullgöra vad enligt första stycket åligger delägare. Göres å landet anmälan å tid, då rättegångsdag ej inträffar, äge domaren meddela förordnande att gälla tills rätten fattat beslut i ärendet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Härigenom förordnas, att 20 § lagen den 1 mars 1935 om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m., skall erhålla följande ändrade lydelse:

20 §.

Boutredning, bodelning och arvskifte, som avses i 19 §, skall omfatta all till boet hörande egendom, evad den finnes inom eller utom riket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1937 men skall ej äga tillämpning i fråga om dödsbo efter den som avlidit före nämnda dag.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 juni 1936.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Schlyter, anmäler ett av presidenten Birger Ekeberg och utrikesrådet Folke Malmar den 21 december 1935 avgivet betänkande[1] med förslag till

1) lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning;

2) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte; samt

3) lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över nämnda förslag måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Wilhelm von Schwerin.

---

[1] Statens off. utr. 1936: 24.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 24 september 1936.

Närvarande:

justitierådet AFZELIUS,
regeringsrådet ASCHAN,
justitieråden FORSBERG,
SANDSTRÖM.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 juni 1936, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning;

2) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte; samt

3) lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av utrikesrådet Folke Malmar.

Förslagen föranledde följande yttranden.

Förslaget till lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning.

Rubriken.

Lagrådet:

I fråga om rubriken hänvisar lagrådet till det yttrande, som kommer att avgivas vid 3 kap. 3 §.

1 kap. 2 §.

Lagrådet:

Enligt motiven skall bestämmelsen i förevarande paragraf avse jämväl fideikommiss i fast egendom, bildade på grund av enskild fideikommisstifta-

res dispositioner, men detta framgår näppeligen av paragrafens ordalag. I svenskt språkbruk torde med arv betecknas endast sådan succession, som grundar sig omedelbart på lagens stadgande, i motsats till succession på grund av testamente. Därest i överensstämmelse härmed man icke skulle vilja anse bestämmelsen tillämplig å successionsordning, som av enskild person instiftats i fråga om fideikommiss i fast egendom, torde en sådan successionsordning, behörigen tillkommen och erkänd enligt lex rei sitæ, ändock enligt allmänna rättsgrundsatser böra lända till efterrättelse. Regeln torde jämväl framgå av bestämmelserna i 1 kap. 5 §. Vid dessa förhållanden lärer någon ändring i förslaget icke vara påkallad.

1 kap. 11 §.

Justitierådet Afzelius, regeringsrådet Aschan och *justitierådet Sandström:* Såsom i motiven erinrats, är enligt svensk lag den rätt till avliden persons kvarlåtenskap, som kan tillkomma allmänna arvsfonden, att anse såsom en arvsrätt. Även om icke överallt i utlandet en motsvarande rätt för staten grundas på samma teoretiska konstruktion, lärer dock i detta sammanhang ej förekomma anledning att utgå från annat betraktelsesätt än den svenska lagstiftningens. Då eljest förslagets ståndpunkt naturligt nog är den, att egendom, som utlänning vid sin död efterlämnar i Sverige, skall komma även successionsberättigade i hans hemland till godo, blir därför stadgandet i förevarande paragraf att uppfatta såsom ett till förmån för allmänna arvsfonden gjort undantag från en av förslagets grundläggande regler.

Om släktarv och testamente icke komma i betraktande och det således endast gäller den ena eller den andra statens företräde, lärer i allmänhet frågan om rätten till utlännings kvarlåtenskap i främmande land bliva mer av principiell än av praktisk innebörd. De fall, i vilka frågan kan uppkomma, måste städse bliva tämligen fåtaliga, särskilt som i utländsk lagstiftning släktingars arvsrätt icke är lika starkt begränsad som den numera är hos oss, och är, såsom merendels torde vara händelsen, den efterlämnade egendomen föga avsevärd, ligger uppenbarligen ganska ringa vikt vid hur avgörandet sker. Men rör det sig om ett mer betydande förmögenhetsvärde, kan frågan icke vara likgiltig, och i varje fall synes i en lagstiftning, som behandlar internationella rättsförhållanden, det böra konsekvent iakttagas, att den icke för att gynna det egna landet bryter med sina i övrigt antagna principer med mindre sådant på grund av särskilda omständigheter må vara försvarligt.

Tillämpas även i det avseende, varom nu är fråga, förslagets allmänna regel, torde därav följa, att egendomen hemfaller till den av staterna, med vilken den avlidne kan antagas hava varit mer samhörig än med den andra. I det långt övervägande antalet fall lärer denna stat vara hans fädernesland. Detta gäller såväl då han där avled som när han vid sin död någon tid hade vistats i det främmande landet utan att där hava förvärvat medborgarskap. Något annorlunda kan frågan tydligen ställa sig beträffande kvarlåtenskap efter en i utlandet domicilierad medborgare i annat land, men

om lagen, såsom föreslås i 1 kap. 1 §, ej med hänsyn till arv i allmänhet gör någon åtskillnad i dylikt avseende, torde knappast föreligga anledning att meddela en särskild regel för det fall att egendomen skall tillkomma en stat.

Även i förhållandet staterna emellan synes en sådan ordning som nu sagts vila på rättvis grund. Det vill förefalla som om annat skäl av någon egentlig betydelse icke skulle kunna åberopas för en avvikelse än att en liknande uppfattning i allmänhet icke vunnit erkännande i utlandet. Detta torde dock näppeligen utgöra tillräcklig orsak för att icke i den svenska lagstiftningen genomföra den regel, som finnes vara den riktiga, helst som i detta fall en eftergift av krav på ömsesidighet icke kan antagas innebära uppoffring av något väsentligt intresse.

Enligt vår uppfattning bör alltså förevarande paragraf utgå eller, därest detta skulle finnas bättre kunna ske, så ändras att den erhåller tillämplighet allenast å kvarlåtenskap efter utlänning som här i riket hade hemvist. Härvid förutsättes, att uttrycket »i avseende å arv» i 1 kap. 1 § kan anses omfatta jämväl det fall, att kvarlåtenskaps hemfallande till staten eller till rättssubjekt, som här jämställes med staten, må kunna grundas å annan rätt än arvsrätt. Kan vad sålunda förordas icke vinna beaktande, synes böra komma under övervägande huruvida rätt till kvarlåtenskap kan tillerkännas främmande stat under förutsättning av överensstämmande lagstiftning i detta avseende.

2 kap. 3 §.

Lagrådet:

Enligt förevarande paragraf skall gälla att därest någon, som ej hade hemvist här i riket, här efterlämnar egendom och denna ej blivit på rättsägares tillskyndan avträdd till förvaltning av boutredningsman, anmälan härom utan dröjsmål skall göras hos polismyndigheten av den som om egendomen har vård eller eljest av anhörig, husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast. Av motiven framgår, att anmälningsplikt enligt paragrafen skall åvila jämväl gäldenär. Det kan emellertid sättas i fråga huruvida med hänsyn till de här använda ordalagen denna gäldenärs anmälningsskyldighet, som ingalunda kan sägas ligga i sakens natur och icke heller torde kunna härledas ur någon vårdnadsplikt, med tillräcklig tydlighet framgår för dem som vederbör. Då härtill kommer att uraktlåtenhet i nämnda avseende kan medföra skadeståndsplikt, synes en erinran om anmälningsskyldigheten lämpligen böra ingå i lagen. Detta torde kunna ske på det sätt, att bland de enligt förevarande paragraf anmälningsskyldiga upptages även gäldenär. Då paragrafen överhuvud icke äger avseende å annan egendom än sådan, som finnes här i riket, och lagen genom föreskrift i annat sammanhang avgör, i vad mån fordringsrätter äro att anse såsom dylik egendom, lärer härav följa, att anmälningsskyldighet kan gälla endast för gäldenär i ett sålunda bestämt skuldförhållande.

2 kap. 7 §.

Lagrådet:

I förevarande paragraf lämnas vissa föreskrifter angående bodelägares ansvarighet för den avlidnes gäld. Varken här eller på annat ställe i förslaget uttalas uttryckligen den allmänna regel, från vilken förslaget enligt motiven synes utgå, eller att i den mån boutredning, bodelning och arvskifte förrättats enligt svensk lag dödsbodelägares ansvarighet för gälden på grund av hans förhållande i avseende å sådan förrättning jämväl skall bedömas efter svensk lag. Detta torde hava ansetts självfallet med hänsyn till föreskriften att boutredning skall förrättas »såsom i lagen om boutredning och arvskifte sägs» eller »enligt svensk lag». Då emellertid en sådan hänvisning väl närmast avser själva avvecklingsproceduren, kan ifrågasättas huruvida icke den angivna allmänna regeln bör erhålla tydligt uttryck i lagen. En sådan bestämmelse synes lämpligen kunna erhålla plats i förevarande paragraf.

Bestämmelsen i första stycket åsyftar att i där avsett fall begränsa det gäldansvar, som enligt svensk lag skulle bliva följden av bodelningen eller arvskiftet, men ej att inskränka gäldansvar, som enligt främmande lag därigenom må hava uppkommit. Till utmärkande av stadgandets rätta innebörd torde detta böra i någon mån förtydligas.

2 kap. 9 §.

Lagrådet:

Med stadgandet i andra punkten av förevarande paragraf lärer vara åsyftat, att avgörandet av fråga om anstånd med förrättning skall ankomma endast på boutredningsmannen. Finner rättsägare, att hans intresse eftersättes genom vad boutredningsmannen i detta avseende gör eller låter, står honom öppet att hos rätten påyrka boutredningsmannens entledigande, men i annan ordning skall frågan om anstånd varken av den ene eller den andre kunna underställas rättens prövning. Då orden »där det prövas lämpligt» tilläventyrs skulle kunna föranleda en annan tolkning och i allt fall dessa ord icke äro erforderliga för att låta stadgandets avsedda innebörd komma till uttryck, synas de böra utgå.

2 kap. 16 §.

Lagrådet:

Vid tillämpning av åtskilliga bestämmelser i förslaget uppkommer fråga, huruvida viss egendom är att anse såsom befintlig här i riket. Beträffande fordringsrätter har i andra stycket av förevarande paragraf föreslagits ett stadgande av innehåll att fordran hos gäldenär här i riket skall vid tillämpning av bestämmelserna i andra kapitlet anses såsom här befintlig egendom.

I konventionen mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge angående konkurs har enahanda fråga upptagits till reglering. Enligt art. 8 i konventionen (jfr 9 § lagen den 6 april 1934 med bestämmelser om konkurs, som omfattar egendom i Danmark, Finland, Island eller Norge, samt

10 § lagen samma dag om verkan av konkurs som inträffat i Danmark, Finland, Island eller Norge) skall vid tillämpningen av de föreskrifter konventionen innehåller om egendoms befintlighet i viss fördragsslutande stat konkursgäldenärs fordran, som är grundad på löpande skuldebrev eller annat fordringsbevis, vars företeende utgör villkor för rätt att utkräva fordringen, anses befintlig där handlingen finnes, men annan fordran betraktas såsom befintlig där konkursen inträffade. I motiveringen till stadgandet (jfr Nytt Juridiskt Arkiv avd. II årg. 1935 s. 31) uttalades, att den särskilda regeln i fråga om fordran, grundad på handling, vars företeende utgör villkor för rätt att utkräva fordringen — alltså de fordringar som äro anknutna till löpande skuldebrev eller andra innehavarepapper, växlar, checkar, konossement m. fl. dylika handlingar — måste antagas överensstämma med här rådande uppfattning om sådana fordringars rättsliga natur, varemot den om övriga fordringar givna regeln måhända kunde te sig mer omtvistlig. Liknande bestämmelser ingå ock i den nordiska konventionen om arv, testamente och boutredning (art. 26) samt den därå grundade lagen den 1 mars 1935 om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge (7 §).

Förutom löpande förbindelser bliva med hänsyn till bestämmelserna i 32 § lagen om skuldebrev även med s. k. presentationsklausul försedda bevis rörande tillgodohavande i bank ävensom motbok rörande tillgodohavande i bank samt förlagsbevis att hänföra till fordringsbevis, vars företeende utgör villkor för rätt att utkräva fordringen. Detsamma torde enligt 114 § lagen om försäkringsavtal gälla beträffande livförsäkringsbrev.

Då möjligheten att göra rätt gällande enligt sådant fordringsbevis som nu sagts är beroende av innehavet av fordringshandlingen, synes det ligga närmast att även i de fall, om vilka i nu förevarande lagstiftning är fråga, anse fordringen befintlig där handlingen finnes. Den föreslagna bestämmelsen skulle följaktligen gälla allenast annan fordran än den, som är grundad på löpande skuldebrev eller annat fordringsbevis, vars företeende utgör villkor för rätt att utkräva fordringen. Skulle emellertid, med hänsyn till de särskilda syften denna lagstiftning har att tjäna, en mindre vittgående inskränkning anses önskvärd, kunde det ifrågasatta undantaget möjligen begränsas till att omfatta fordran enligt löpande fordringsbevis eller enkelt skuldebrev, varom förmäles i 32 § sista stycket lagen om skuldebrev.

Även om, praktiskt sett, en bestämmelse i nu berört hänseende kommer att bliva av betydelse väsentligen för tillämpningen av stadganden i andra kapitlet, lärer dock anledning knappast föreligga att formligen begränsa dess giltighet på sätt som skett i förslaget. I den mån liknande spörsmål skulle kunna uppkomma i samband med bestämmelse i första kapitlet, torde enahanda tolkningsregel böra gälla. Det synes fördenskull vara att förorda, att regeln utan någon sådan begränsning upptages bland »särskilda bestämmelser» i tredje kapitlet.

3 kap. 3 §.

Lagrådet:

Med stadgandet i förevarande paragraf är avsett att helt utesluta lagens tillämplighet å dödsbo, som är underkastat bestämmelserna i den år 1935 genomförda nordiska lagstiftningen i samma ämne. För undvikande av varje missförstånd vore det otvivelaktigt till fördel, om lagens rubrik och paragrafens ordalag bragtes till överensstämmelse. Sådan kan ernås antingen på det sätt, att rubriken får lydelsen »lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo», eller ock så, att i paragrafen ordet »dödsbo» ersättes med »arv, testamente och boutredning». Det förra alternativet synes äga det företräde, att därigenom erhålles en med den nordiska lagstiftningen gemensam beteckning av lagens innehåll, närmare angivet genom underrubrikerna, om vilka för övrigt gäller att de enligt förslaget icke hava full motsvarighet i lagrubriken.

Övriga lagförslag.

Lagrådet lämnade dessa förslag utan erinran.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 december 1936.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Westman, anmäler lagrådets den 24 september 1936 avgivna utlåtande över de den 12 juni 1936 till lagrådet remitterade förslagen till

1) lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning;

2) lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte; samt

3) lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.

Föredraganden anför:

»I anslutning till de internationella konventioner, som avslutats på grundval av förslag utarbetade å Haagkonferensen för internationell privaträtt, hava i svensk lag upptagits i stort sett uttömmande regler för lösande av konflikter mellan olika länders lagar och jurisdiktioner på äktenskaps- och förmynderskapsrättens område. På successionsrättens område har någon motsvarande lagstiftning med allmän internationell giltighet icke kommit till stånd, vilket närmast sammanhänger med att de försök, som vid Haagkonferensen för internationell privaträtt gjorts för åstadkommande av en internationell reglering av detta ämne, ej lett till resultat. I överensstämmelse med vad som gäller i fråga om äktenskaps- och förmynderskapsrätten hava däremot i avseende å förhållandet till de andra nordiska staternas rättsordningar och på grundval av en med dessa stater avslutad konvention lagbestämmelser meddelats i fråga om lag- och jurisdiktionskonflikter även på successionsrättens område. Då, åtminstone med avseende å de spörsmål som sammanhänga med boutredning och arvskifte, stor osäkerhet torde råda om vad enligt svensk rätt skall anses gälla på detta rättsområde såvitt angår

förhållandet till övriga främmande rättsordningar, har det synts angeläget, att en reglering i lag härutinnan kommer till stånd.

Den närmaste anledningen till att frågan om en sådan lagstiftning upptagits har varit en inbjudan från Finlands regering om samarbete mellan Sverige och Finland vid utarbetande av förslag till lagbestämmelser i ämnet. Denna inbjudan antogs genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 september 1934, varvid till delegerade från svensk sida vid detta samarbete utsågos presidenten Birger Ekeberg och utrikesrådet Folke Malmar. Sedan Finlands regering till delegerad utsett äldre ledamoten av finska lagberedningen f. d. förvaltningsrådet Filip Grönvall, hava överläggningar i ämnet ägt rum dels under hösten 1934, dels under våren 1935. Såsom resultat av dessa överläggningar föreligga nu ifrågavarande lagförslag.

I fråga om förslagens innehåll må i korthet framhållas följande huvudpunkter.

Förslaget till *lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning* upptager i 1 kap. regler för lösande av konflikter mellan olika rättsordningar beträffande arv och testamente. De bestämmelser förslaget i denna del innehåller torde i stort sett få anses återgiva vad för närvarande är gällande svensk rätt. Såsom allmän princip föreslås, att rätten till arv och testamente skall bedömas enligt lagen i det land i vilket den avlidne vid sin död var medborgare. Av denna princip följer, att den avlidnes hemlands lag vid tiden för dödsfallet skall äga tillämpning i fråga om arvsordning, arvsdelning, förskott å arv, testationsfrihet och laglott. Detsamma gäller även i fråga om förverkande av rätt till arv eller testamente. I vissa avseenden är dock tillämpligheten av nämnda lag inskränkt till förmån för annan lag. Från principen att arvlåtarens hemlands lag är tillämplig föreslås sålunda undantag med hänsyn till sådan i annat land belägen fast egendom som är underkastad särskilda successionsrättsliga regler. Beträffande frågan huruvida egendom som arvinge bekommit av arvlåtaren under dennes livstid skall anses såsom förskott å arv har en modifikation i samma princip ansetts erforderlig för det fall att arvlåtaren ändrat medborgarskap, sedan förskottet gavs. Nämnas må även, att särskilda regler ansetts påkallade i fråga om behörighet att testamentera, giltigheten i avseende å formen för upprättande eller återkallande av testamente, verkan av s. k. viljefel i fråga om testamente eller återkallelse av testamente samt giltigheten av arvsavtal. I avseende å formen för upprättande eller återkallande av testamente upptager förslaget, förutom regeln att härutinnan lagen i testators hemland är tillämplig, den i fråga om rättshandlingars giltighet med hänsyn till formen allmänt antagna regeln att lagen å den ort där en rättshandling företagits i sådant avseende jämväl må åberopas. Vidare har en särskild regel ansetts erforderlig beträffande arvinges eller testamentstagares allmänna behörighet att njuta arv eller testamente till godo. Beträffande av utlänning här i riket efterlämnad egendom, som enligt hans hemlands lag skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän

fond eller inrättning, föreslås, att sådan egendom skall tillfalla allmänna arvsfonden. Slutligen fastslås i förslaget, att bestämmelse i utländsk lag som är uppenbart oförenlig med grunderna för rättsordningen här i riket ej må vinna tillämpning.

Lagförslagets 2 kap. innehåller bestämmelser om boutredning och arvskifte.

Enligt förslaget skola boutredning, bodelning och arvskifte efter den som vid sin död hade hemvist här i riket förrättas såsom i lagen om boutredning och arvskifte stadgas samt omfatta jämväl boets egendom i utlandet. Var den avlidne utländsk medborgare må dock, sedan boutredningen avslutats, såframt delägarna i boet därom äro ense, bodelning och arvskifte ske enligt lagen i det land i vilket den avlidne var medborgare, och egendomen för sådant ändamål omhändertagas av den som enligt nämnda lag är därtill behörig.

I det fall då den avlidne vid sin död ej hade hemvist i riket, skall enligt förslaget följande gälla. Var den avlidne vid sin död svensk medborgare, skall avvecklingen av dödsboet alltid kunna äga rum i Sverige och enligt svensk lag. Finnes här egendom efter den avlidne, är det, vare sig han var svensk medborgare eller ej, allmän regel, att dödsboet här tages under behandling; var den avlidne utländsk medborgare, skall förrättningen dock omfatta allenast den här befintliga egendomen samt, förutom gäld varför den avlidne häftade till dem som äro svenska medborgare eller hava hemvist här i riket, allenast sådan gäld som av borgenären särskilt bevakats. Från regeln att dödsbobehandling skall äga rum här i riket, när egendom finnes härstädes, gäller undantag för det fall att den här befintliga egendomen är av ringa värde och huvudsakligen består av reda penningar, kläder och andra lösören samt det ej med hänsyn till rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist kräves, att egendomen här tages under behandling. När dödsbobehandling anordnas här, åsyftas att densamma skall bliva av endast summarisk karaktär, såframt icke annorlunda påfordras med hänsyn till rättsägare som äro svenska medborgare eller här hava hemvist. Om det kan ske utan åsidosättande av rättsägares intressen, kan sålunda under vissa förhållanden, oavsett om den avlidne var svensk eller utländsk medborgare, egendomen eller viss del därav för boutredning, bodelning eller arvskifte överlåtas å dödsboförvaltning i det land där den avlidne hade hemvist eller ock, om han var utländsk medborgare, i hans hemland. Var den avlidne utländsk medborgare, skall, sedan boutredningen slutförts, här befintligt överskott städse utlämnas till utländsk dödsboförvaltning, såvida ej hinder mot bodelning och arvskifte möter i utlandet eller dödsbodelägare som är svensk medborgare eller härstädes har hemvist yrkar, att bodelning och arvskifte här förrättas.

Såsom garanti för att utländska eller i utlandet bosatta rättsägares intressen behörigen beaktas skall enligt förslaget dödsbobehandling efter den som vid dödsfallet ej hade hemvist i riket alltid ske genom boutredningsman och må härvid ej till boutredningsman utses bodelägare eller annan vars rätt är

av utredningen beroende. Finnes egendom här i landet, sker egendomens avträdande till förvaltning av boutredningsmannen automatiskt, sedan det utrönts, att egendom finnes här och att denna ej är av sådan beskaffenhet att dödsbobehandling, enligt vad ovan nämnts, icke är erforderlig. När den avlidne var svensk medborgare och här ej finnes egendom, är förutsättningen för att boet skall tagas under behandling att sådant fall föreligger som i 2 kap. 1 § lagen om boutredning och arvskifte avses; som regel fordras sålunda, att rättsägare hos rätten särskilt framställer begäran om egendomens avträdande till förvaltning av boutredningsman.

I övrigt innehåller detta kapitel i huvudsak bestämmelser om dödsbodelägares ansvarighet för den dödes gäld, om bevakning av testamente, om preskription av rätt att taga arv eller testamente, om svensk domstols behörighet i arvs- och testamentstvist, om bodelnings och arvskiftes giltighet med hänsyn till formen samt om villkoren för erkännande av bodelning och arvskifte som förrättats av utländsk myndighet och av dom som i tvist om arv eller testamente meddelats av utländsk domstol.

Förslagets 3 kap. innehåller vissa allmänna grundsatser beträffande tillämpningen av de i lagförslaget upptagna bestämmelserna. I stort sett ansluta sig stadgandena till de allmänna bestämmelser som meddelats i lagen den 8 juli 1904 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap samt i lagen den 1 juli 1912 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar.

Förslaget till *lag om ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte* innebär, att även polismyndighet skall vara pliktig att, när dess biträde påkallas eller det eljest synes erforderligt, fullgöra de uppgifter som jämlikt andra stycket i detta lagrum enligt dess nu gällande lydelse åligga den avlidnes husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast.

Genom förslaget till *lag om ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.* har åsyftats att bringa bestämmelsen i detta lagrum i överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i den nu föreslagna lagstiftningen.»

Härefter redogör föredraganden för innehållet av lagrådets utlåtande och anför vidare:

»I fråga om förslaget till *lag om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning* har lagrådet eller dess särskilda ledamöter framställt anmärkningar avseende vissa detaljer i förslaget.

Vid den ö v e r a r b e t n i n g a v f ö r s l a g e t som med anledning härav ägt rum hava de flesta av lagrådets anmärkningar blivit iakttagna. Särskilt må framhållas, att på grund av en av dessa anmärkningar rubriken till den föreslagna lagen om internationella rättsförhållanden rörande arv, testamente och boutredning ändrats till *lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo.* Nämnas bör jämväl att, utöver de av lagrådets anmärkningar föranledda ändringarna, vidtagits vissa smärre redaktionella jämkningar, för vilka redogörelse icke torde behöva lämnas.

I fråga om de av lagrådet eller dess särskilda ledamöter framställda anmärkningar som vid förslagets överarbetning icke iakttagits eller endast delvis vunnit beaktande torde följande böra anföras.

Tre av lagrådets ledamöter hava framställt anmärkning mot den i förslagets 1 kap. 11 § upptagna bestämmelsen att av utlänning här i riket efterlämnad egendom, som enligt lagen i hans hemland skulle tillkomma staten, kommun eller ock allmän fond eller inrättning, skall tillfalla allmänna arvsfonden. Dessa ledamöter hava erinrat, att enligt svensk lag allmänna arvsfondens rätt till avliden persons kvarlåtenskap uppfattas såsom en arvsrätt och att härav borde följa, att den för lagförslaget grundläggande regeln att rätt till arv skall bedömas enligt den avlidnes hemlands lag även i detta avseende borde vinna tillämpning. Gentemot detta betraktelsesätt torde befogade erinringar kunna riktas. I skilda rättsordningar har det allmännas rätt till s. k. bona vacantia konstruerats på olika sätt. I vissa rättsordningar betraktas denna såsom ett av statens höghetsrätt härflytande anspråk på herrelöst gods, i andra åter såsom en det allmännas arvsrätt till sådan egendom. Dessa olika ståndpunkter lära emellertid icke få anses såsom ett uttryck för någon djupare skiljaktighet med hänsyn till frågan om själva grunden för det allmännas rätt, utan böra snarare återföras till de olika sätt på vilka institutet lagtekniskt utformats i de skilda rättssystemen. Ett rättsinstituts lagtekniska utformning torde emellertid icke i och för sig böra bliva avgörande för frågan vad i internationellt privaträttsligt avseende bör gälla. Därför att rätten till bona vacantia i viss rättsordning konstruerats såsom en arvsrätt, är det ingalunda säkert, att en konflikt på detta område mellan olika länders lagar enligt denna rättsordning skall bedömas efter samma regler som gälla i fråga om den på släktskap, äktenskap eller adoption grundade arvsrätten. Såsom av de delegerade framhållits, göra sig de skäl som i fråga om anhörigas arvsrätt tala för att successionsrättsliga spörsmål bedömas enligt den avlidnes hemlands lag icke på samma sätt gällande beträffande rätten till bona vacantia, utan synes den stat där egendomen finnes och vars rättsordning lämnat arvlåtaren skydd för densamma kunna äga ett bättre grundat anspråk på egendomen. Därtill kommer, att ett bifall till ifrågavarande anmärkning skulle innebära, att i förevarande lag intoges en annan ståndpunkt till detta spörsmål än den som kommit till principiellt uttryck i den mellan de nordiska staterna avslutade dödsbokonventionen, ett förhållande vilket, när fråga är om ett spörsmål av sådan art som det föreliggande, måste framträda såsom mindre följdriktigt. Ifrågavarande anmärkning har sålunda icke synts mig böra beaktas.

Enligt bestämmelsen i 2 kap. 3 § i förslaget skall, därest någon som ej hade hemvist i riket här efterlämnat egendom och denna ej blivit avträdd till förvaltning av boutredningsman, anmälan härom utan dröjsmål göras hos polismyndighet av den som om egendomen har vård eller eljest av anhörig, husfolk, husvärd eller annan som är därtill närmast. Med anledning av den föreslagna bestämmelsen har lagrådet anfört att, enligt vad framginge av motiveringen till förslaget, det vore avsett, att anmälningsplikt enligt para-

grafen skulle åvila jämväl gäldenär, men att det enligt lagrådets mening kunde sättas i fråga huruvida, med hänsyn till de i paragrafen använda ordalagen, en sådan anmälningsskyldighet med tillräcklig tydlighet framginge för dem som vederborde. Lagrådet har med hänsyn härtill och med erinran att uraktlåtenhet i nämnda avseende kunde medföra skadeståndsplikt föreslagit, att bland de enligt förevarande paragraf anmälningsskyldiga skulle uttryckligen upptagas även gäldenär.

Tillräckliga skäl hava icke synts mig föreligga att beakta denna anmärkning. Med godtagande av den uppfattning som lärer ligga till grund för det av lagrådet åsyftade uttalandet i motiveringen finner jag väl att gäldenär under vissa betingelser måste vara den som är närmast att fullgöra den anmälningsplikt vilken är avsedd i denna paragraf. Skulle emellertid i lagtexten uttryckligen fastslås en ovillkorlig skyldighet för gäldenär att göra anmälan, så snart fråga är om sådan den avlidnes fordran som enligt den föreslagna lagen skall anses såsom här i riket befintlig egendom, lärer detta innebära att en förpliktelse i nämnda hänseende i större utsträckning ålägges gäldenärer än vad de delegerade förutsatt och lämpligen bör ifrågakomma.

Enligt 2 kap. 16 § andra stycket i förslaget skall den regeln gälla, att fordran hos gäldenär här i riket vid tillämpning av bestämmelserna i detta kapitel anses såsom här befintlig egendom. Med anledning härav har lagrådet erinrat, att möjligheten att göra gällande rätt som grundades på löpande förbindelser och med s. k. presentationsklausul försedda fordringsbevis vore beroende av innehavet av fordringshandlingen och att det med hänsyn härtill syntes ligga närmast till hands att anse sådan fordran befintlig där handlingen funnes. Lagrådet har emellertid samtidigt uttalat att, därest, med hänsyn till det särskilda syfte nu ifrågavarande lagstiftning hade att tjäna, en mindre vittgående inskränkning i den föreslagna regeln ansåges önskvärd, det av lagrådet ifrågasatta undantaget möjligen kunde begränsas till att omfatta fordran på grund av löpande fordringsbevis eller enkelt skuldebrev, varom förmältes i 32 § sista stycket lagen om skuldebrev.

Lagrådets ifrågavarande anmärkning synes i huvudsak böra beaktas. Med hänsyn till att det syfte som bestämmelsen avsett att tillgodose eljest komme att väsentligen åsidosättas, har den ifrågavarande undantagsregeln dock icke synts böra givas större räckvidd än vad lagrådet ansett ovillkorligen påkallat. I överensstämmelse med vad lagrådet ifrågasatt, har bestämmelsen överflyttats till 3 kap., i vilket den upptagits såsom 3 §, samt dess tillämplighet utsträckts att gälla den föreslagna lagen i dess helhet.

Tiden för de föreslagna lagarnas ikraftträdande synes lämpligen kunna fastställas till den 1 juli 1937.

I enlighet med nu anförda synpunkter hava förslag upprättats till

1) *lag om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo;*

2) *lag angående ändrad lydelse av 1 kap. 2 § lagen om boutredning och arvskifte;* samt

3) *lag angående ändrad lydelse av 20 § lagen den 1 mars 1935 (nr 44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m. m.*»

Föredraganden hemställer att förslagen måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Tidelius.

Stockholm 1937. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.
363776